14.1943 – 29.12.43

1.4.1943.

SEN [illegible]

Ilmoitus No 318 A.

1. Washingtonista Madridiin, 29.3.1943.

Erittäin kiireellinen.

Eräät täkäläiset kommentoijat levittävät juttua, että kaikki espanjalaiset laivat on kutsuttu takaisin.

Sähköttäkää heti tietonne asiasta.

Hull.

2. Helsingistä Washingtoniin, 19.3.43.

Suomen Filmiliitto, johon kuuluvat tärkeimmät kotimaiset tuottajat, on *koettanut* rajoittaa amerikkalaisten filmien esittämistä tai ehkäistä sen *kokonaan* ovāmällä suomalaisten filmien saannin amerikkalaisten filmien esittäjiltä. Ko. toimenpide aiheutti sosialidemokraattisten kansanedustajain vastalauseen viime kuussa tehtyyn esitykseen. Tämän päivän lehdet kertovat, että eduskunnan sivistysvaliokunta on havainnut menettelyn merkitsevän sopimatonta painostusta asiassa, joka kuuluu ensi sijassa hallitukselle ja on kehoittanut hallitusta tarkoin tutkimaan tilannetta ja korjaamaan sen. Ko. toimenpide sattuu mielenkiintoisella tavalla yhteen Kansainvälisen Filmikamarin saksalaisen johtajan K. Meserin Helsinkiin tulon kanssa. Suomen Filmiliitto on ko. filmikamarin haaraosasto.

McClintock.

3. Helsingistä Washingtoniin, 20.3.43.

Sanomani No 403, 9.3. ja No 409, 10.3.

Ulkoministeri sanoi tänään ryhtyneensä toimenpiteisiin, jotka koskevat yllä olevissa sanomissa mainitun kesänviettopaikan vuokraamista. Hän mainitsi, että kysymys ensi kesän purjehduksestani on vaikeampi, mutta että hän parhaillaan yrittää järjestää sitä ja on "optimistinen". Kiitin tri Ramsay'ta sekä ulkoministerinä että Nyländska Jaktklubben'in päällikkönä.

McClintock.

4. Helsingistä Washingtoniin, 20.3.43. 452

Amerikan suomenkielisten, BBC:n välityksellä tapahtuvien radiolähetysten vaikutus on kasvamassa. On mielenkiintoista huomata, että lehdistö seuraa nyt tarkoin noita lähetyksiä, esim. Helsingin Sanomat esitti eilen laajan maininnan maalisk. 16.p:n lähetyksestä samoin kuin sosialidemokraat-

tien äänenkannattaja Sosialidemokraatti. Juuri tuon lähetyksen sisältämä "kriteerio"-argumentti oli hyvin valittu, koska - kuten on jonkin aikaa ollut nähtävissä - käytännöllisesti katsoen kaikki, mikä Suomen lehdissä on kirjoitettu sodanjälkeisistä suunnitelmista, on perustunut yhtyneiden kansakuntien otaksuttuun voittoon, vaikkakin suomalaiset hartaasti toivovat, että Saksa löisi ensin Venäjän, ennen kuin itse sortuu. Se, että Eden on parhaillaan Yhdysvalloissa, saa epäilemättä suomalaiset kuuntelemaan ko. lähetyksiä vieläkin suuremmalla tarkkaavaisuudella. Heidän nykyinen aavistelunsa näyttää lyhyesti esitetyn tämänsamuisen Uuden Suomen pääkirjoituksessa, jossa korostetaan, että Yhdysvaltain yleinen mielipide - samoin kuin hallituskin - edelleen luottaa Atlantin julistuksen periaatteisiin, mutta että pakko rauhoittaa Venäjää saattaa pienet kansat vaaranalaiseen asemaan. Lehdessä sanottiin:"Anglosaksien pyrkiessä pitämään Neuvostoliiton sodassa, saavat pienet kansat epäilemättä toimia vaihtorahana. Tietoja Eden'in neuvotteluista Amerikassa odotetaan sen vuoksi pahoin entein". Tuo on selvästi Berliinin propagandan mukaista ja sen yhtäläisyydestä Göbbelsin puheeseen voitaisiin hyvin huomauttaa Amerikan lähetyksessä.

McClintock.

5. Helsingistä Washingtoniin, 24.3.43.

Protokollapäällikön saattamana suoritin tänään kohteliaisuuskäyntini pääministeri Linkomiehen luo. Hän korosti sitä vilpitöntä ystävyyttä ja ystävällistä suhdetta, jota Suomen kansa ja hänen hallituksensa on ylläpitänyt Yhdysvaltoihin, sen kansaan ja hallitukseen.

McClintock.

Helsingistä Washingtoniin, 24.3.43. 471

Sotatiedoitustoimistolle.

Kts. sanomaani No 452, 20.3. Eri lähteiden nojalla, jotka edustavat etupäässä Helsingin sivistynyttä keskiluokkaa, teemme sen johtopäätöksen, että radio-ohjelmaan "Amerikka puhuu Suomelle" voitaisiin tehdä muutamia parannuksia. Huomautetaan, että vastakohtana BBC:n suomenkieliselle lukijalle, naiselle, joka ääntää sangen sivistyneen ihmisen tavoin, on niillä kahdella miehellä, jotka puhuvat suomea New Yorkin lähetyksissä, selvästi sivistymätön ääntämistapa ja varsinkin b:n ja d:n ääntäminen tuntuu olevan heille vaikeata. Minulle on kerrottu, että heidän tapansa käyttää ko. konsonantteja on samanlainen kuin jonkun täkäläisen sivistymättömän talonpojan. Samaten on lausuttu huomautuksia sitä tapaa vastaan, että "Amerikka puhuu Suomelle"-ohjelma esitetään kahden miehen välisen keskustelun muodossa. Ilmeisesti jotkut täkäläiset kuuntelijat ovat aika ajoin olleet epävarmoja siitä, kumpi puhuu ja haluaisivat kuulla mieluummin yhden äänen kuin kaksi. Vakavampi tuohon keskustelutyyliin kohdistuva arvostelu on se, että Moskovan radio käyttää suomenkielisissä lähetyksissään samaa systeemiä ja herkistä suomalaisista näyttäytyvät siten meidän ohjelmamme olevan 'samaa maata' kuin Moskovan. Sisältöön nähden on huomautettu, että Amerikan ohjelmissa luetaan uutisia melko järjettömästi, ikäänkuin suomalaiset olisivat täysin tietämättömiä siitä, mitä maailmassa tapahtuu. Toisaalta sellainen tieto kuin puolalaisen pakkotyövoiman saapuminen Suomeen on tehnyt tällä syvän vaikutuksen, koska sensuuri on ehkäissyt sen pääsemisen julkisuuteen. Yleensä näyttään oltavan sitä mieltä, että BBC:n suoranaisilla - tai miltei suoranaisilla - uutislähetyksillä on tällä suurempi vaikutus kuin meidän ohjelmillamme, joiden sanotaan olevan puoleksi kuvausta Amerikan sotaponnisteluista ja puoleksi uutisia. On myös viitattu siihen, että

uudet päivittäiset suomenkieliset lähetykset, jotka kuullaan täällä 12.45 - 13.00 Suomen aikaa, eivät luultavasti kerää niin suurta kuulijakuntaa kuin jos ne olisivat kuultavissa klo 18:n jälkeen. Suomalaiset syövät lounasta aikaisin ja ovat tavallisesti ahkerassa työssä klo 13. Maanantain, keskiviikon ja perjantain lähetysten, jotka ovat 18.45-19.00 Suomen aikaa, pitäisi osua ihanteelliseen aikaan, koska suomalaiset tavallisesti syövät päivällistä n. klo 17.

Toistettu Lontooseen ja Tukholmaan ja pyydetty, että Tikander, joka puhuu sujuvasti suomea, kuuntelisi "Amerikka puhuu Suomelle"-ohjelmia.

McClintock.

7. Washingtonista Helsinkiin, 18.3.43.

Erikoisena poikkeuksena tulee hallitus kustantamaan bensiinin ja öljyn, jonka lähetystön henkilökunta kuluttaa yksityisautoissaan käyttäessään niitä paikallisliikenteessä puhtaasti virkaasioiden toimittamiseen.

10. Kuitenkaan ei ko. oikeus asunnon ja virkapaikan välisen liikenteen osalta ulotu muihin henkilöihin kuin lähettiläseen tai asiainhoitajaan huomioon ottaen rajoittavan määräyksen, joka on sisältynyt useitten viime vuosien ajan rahaston ja postitoimiston vuosimäärärahaa koskeviin asetuksiin. Lähettäkää ministeriölle ilmoitus joko puhtaasti virallisiin tai henkilökohtaisiin tarkoituksiin edellä määritellyllä tavalla käytettävän bensiinin ja öljyn määrästä gallonina ja muut ministeriön Tukholmaan lähetetyssä sanomassa No 225, 25.2. pyydetyt tiedot.

Hull.

8. 11. Washingtonista Kairoon, 18.3.43. No 399.

Presidentin puolesta hankkikaa varmuus siitä, onko Kreikan kuninkaalla mitään sitä vastaan, että sille vartioalukselle, jonka lähitulevaisuudessa luovutamme Kreikan laivastolle, annettaisiin nimeksi "King George II". Teille tiedoksi: äskettäin Norjan ja Tanskan laivastoille luovutetut samanlaiset alukset ovat vastaavasti saaneet nimekseen "King Haakon" ja "Queen Wilhelmina".

Hull.

12.

9. Kairosta Washingtoniin, 23.3.43.

Ministeriön sanoma No 399, 18.3.

Kreikan kuningaskunta pyysi esittämään presidentille vilpittömän kiitollisuutensa ja ilonsa sen johdosta, että ko. laiva kantaa nimeä "King Georg II".

Kirk.

10. Ankarasta Washingtoniin, 12.3.43.

Stettiniukselle Cardozalta. Kuten mainittiin suurlähetystön sanomassa 13.1. ja Kaufmanin kirjeessä 15.1.(liite), ehdotti BACC vain 40 tonnia kalsiumkarbidia 120:n asemasta.... Egyptissä on kehoitettanut pidättämään osan niistä 114 tonnista, jotka on kuljetettu joulukuussa T-28:n mukaisesti. BACC ehdottaa pidätettäväksi koko kuljetuksen. Turkin muut pyynnöt, jotka koskevat karbidin saantia Palestiinasta ja Pohjois-Afrikasta, hylättiin sillä perusteella, että varastot ja tuonti akselimaista ovat riittävät.

Toistakaa Winantille pidätyslupa, jos myönnetty. Koska T-28 on käteissuoritustilaus, olisi luultavasti välttämätöntä panna tilit uudelleen kuntoon. Toistettu Winantille.

Steinhardt.

11. Washingtonista Ankaraan, 20.3.43.

Cardozalle Stettiniukselta. Viittaus sanomaanne No 453, 12.3., lainaus- ja vuokraus No 38. Me tutkimme kalsiumkarbidin pidättämismahdollisuutta. Otaksuttavasti tulette sopimaan Winantin kanssa kuljetuksen edelleen toimittamisesta Egyptistä, kunnes voidaan suorittaa asianmukaiset järjestelyt.

Hull.

12. Ankarasta Washingtoniin, 19.3.43.

Italia ja Ranska suorittavat tavallisesti tähän aikaan hampun kylvösiemenen ostoja Turkissa. Ko. siemenen suurin vietäväksi liikenevä määrä ei ole koskaan 500 tonnia enempää ja tänä vuonna on käytettävissä vain rajoitettu määrä, 150-200 tonnia. Sekä Italia että Ranska ovat neuvotteluissa turkkilaisten yhtiöiden kanssa hampun kylvösiemenen hankkimiseksi, mutta eivät ole tähän mennessä saaneet päätetyiksi mitään kauppoja johtuen vaikeudesta sovittaa kiinteän vientihinnan, (24 piasteria kilolta) ja paikallisen markkinahinnan (65 piasteria kilolta) välinen suuri ero. Italian ja Ranskan yritykset, kiertää kiinteää vientihintaa koskevaa rajoitusta erilaisilla järjestelyillä ovat tähän saakka olleet tuloksettomia. Mitä maksuun tulee, on Vichy ilmeisesti taipuvainen - sellaisen kipeästi tarvitsemansa turkkilaisen tuotteen kuin hampun kylvösiemenen ollessa kyseessä - suostumaan mihin sen vallassa olevaan maksusopimukseen tahansa, mikä todennäköisesti merkitsisi maksua vapaana Sveitsin tai Ruotsin valuuttana. Ranskan viimevuotiset hampunsiemenen ostot suoritettiin Ruotsin välityksellä; maksu tapahtui Ruotsin valuuttana ja tavarat osoitettiin Ranskaan Turkin ulkopuolelta. Suurlähetystö on sitä mieltä, että suhteellisen pienen määrän, mahdollisesti 150.000 Turkin punnan käyttäminen riittäisi katkaisemaan Italian ja Ranskan hampunsiementä

koskevat neuvottelut, mikäli näyttäisi uhkaavan se vaara, että he onnistuvat hankkimaan ko. tavaran, ja tulee menettelemään sen mukaisesti.

Steinhardt.

13. Ankarasta Washingtoniin, 30.3.43.

Tänään iltapäivällä tapahtuu Mersinissä Britannian ja akselin välinen vankien vaihto. Vaihto, joka on järjestetty Turkin Punaisen Puolikuun välityksellä, käsittää 788 brittiläistä merimiestä ja vastaavan määrän italialaisia merimiehiä, 35 brittiläistä merimiestä ja 35 saksalaista sekä 50 brittiläistä siviilihenkilöä ja 50 italialaista. Vangit tuotiin Mersiniin yhdellä italialaisella ja yhdellä brittiläisellä laivalla.

Steinhardt.

14. Ankarasta Washingtoniin, 20.3.43.

Hämmästyttävän yksimielisesti on Turkin lehdistö hyväksynyt pääministerin Amerikan hallitukseen ja kansaan kohdistamat ystävyyden ilmaukset. Dogrul sanoo Cumhuriyet'issä:"Esittäessään tasavaltalaisille Yhdysvalloille tasavaltalaisen ja demokraattisen Turkin hallituksen terveiset ja sydämelliset tunteet Saracoglu vain ilmitoi turkkilaisten tunteet. Saracoglu'n hallituksen saama yksimielinen luottamuslause on vain kiitollisuuden ilmaus koko Turkin hallituksen (puolesta)".

Yalman kirjoittaa Vatanissa:"Viitaten Amerikan kongressissa Inönün uudelleen valitsemisen johdosta esitettyihin ystävällisiin lausuntoihin pääministeri ilmaisi lämpimän ja vilpittömän kiitollisuuden ...-n puolesta siten tulkiten sen tunteita." Huolimatta amerikkalaisvihamielisen artikkelin aiheuttamasta väliaikaisesta lakkautuksesta tai ehkä sen vuoksi huomauttaa Tasviri Efkar pääkirjoituksessaan:"Lausuessaan julki kiitollisuutensa sekä Britannian parlamentissa että Amerikan kongressissa esitetyistä ystävyyden ilmaisuista Saracoglu tähdensi Turkin ja Britannian & Amerikan

välisen ystävyyden merkitystä ja arvoa." Lisäksi kirjoittaa Safa, väli-
aikaisen lakkautuksen aiheuttaneen artikkelin kirjoittaja:"Saracoglun
viittaus Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa Turkin kansaan ja sen
rakastettuun johtajaan kohdistettuihin ystävyyden ilmauksiin ilmaisee
täysin koko Turkin kansan tunteet."

Steinhardt.

15. Ankarasta Washingtoniin, 20.3.43.

Ministeriön sanoma No 234, 15.3.

Keskustelunalainen grafiittimalmi on louhittu Muglassa ja suurlähetystö on saanut tietää, "mutta ei voi vahvistaa", että se on laadultaan sopivaa käytettäväksi sulatusastioiden valmistukseen. Emme ole tähän mennessä onnistuneet saamaan varmuutta akselin osuudesta ko. malmiin. Omistaja on haluton myöntämään optiota niin pitkäksi ajaksi, että ehtisi lähettää näytteet Yhdysvaltoihin analyysiä varten, koska hän selittää kipeästi tarvitsevansa rahaa äskettäin säädetyn raskaan pääomaveron maksuun. Varastossa olevasta 1.300 tonnin määrästä vain 1000 tonnia on ostettavissa, koska 300 tonnia ilmoitetaan varatun myytäväksi Karabukin teräs tehtaalle. Jos ministeriö ja Taloudellisen Sodan Toimikunta ovat sitä mieltä, että ko. tavaralla on jotain todellista ehkäisyostoarvoa, voisimme yrittää saada omistajaa myymään 500 tonnia ja antamaan pitkäaikaisen option jäljellä olevaan 500 tonniin.

Steinhardt.

16. Ankarasta Washingtoniin, 19.3.43.

Lähetystö on saanut ulkoasianministeriöltä erittäin kiireellisen tiedonannon, jossa sitä pyydetään ottamaan yhteys ao. viranomaisiin siinä tarkoituksessa, että ryhdyttäisiin heti toimenpiteisiin sen 800 tonnin rikkimäärän kuljettamiseksi Turkkiin, jonka nyt sanotaan odottavan kuljetusta New Yorkissa, jotta se saapuisi Turkkiin ennen huhtikuun loppua 1943.

Ministeriö pyytää edelleen, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin jäljellä-olevan 3200 tonnin rikkimäärän - jota Turkki tänä vuonna kipeästi tarvitsee - kuljettamiseksi niin pian kuin mahdollista. BACC ehdotti viime vuonna 4000 tonnin rikkimäärää vuodeksi 1943. BACC:lle ilmoitettiin myöhemmin, että Lontoo hyväksyi ko. määrän kuljetuksen ...-n lähteistä. Useissa Ankarassa olevien lainauksen ja vuokrauksen edustajien lainaus- ja vuokraushallitukselle viime aikoina lähettämissä tiedonannoissa on mainittu huhti- tai toukokuun toimituksen tarpeellisuudesta. BACC:n ehdottamasta 4000 tonnin rikkimäärästä on 2500 tonnia viinitarhoja varten, joilla on tärkeä osa Turkin talouselämässä, ja 1500 tonnia sotatehtaille. Molempia tarvitaan kipeästi. BACC:lle on ilmoitettu, ettei Keski -Idän lähteistä ole tänä keväänä saatavissa tyydyttävää rikkiä. Ottaen huomioon Turkin todellisen ja kipeän rikin tarpeen ja sen seikan, ettei Turkkiin ole kuljetettu rikkiä, vaikka BACC ehdotti 4000 tonnin rikkimäärää vuodeksi 1942 ja myöhemmin samaa määrää vuodeksi 1943, pyydän, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin niiden 800 tonnin kuljettamiseksi heti, joiden sanotaan odottavan kuljetusta New Yorkissa.

Steinhardt.

17. Ankarasta Washingtoniin, 21.3.43.

Anatolian toimisto julkaisee 20 p:nä seuraavan puolivirallisen budapesti-läisen Pester Lloyd'in Saracoglun puhetta käsittelevän pääkirjoituksen: "Viime aikoina on koko maailman yleinen mielipide jännittyneenä seurannut Turkin ulkopoliittista suhtautumista. Puhe ei täysin hälvennä Adanan kohtausta ympäröivää hämärää. Täytyy myöntää, että Turkin liittolaisiin kohdistuva sympatia on täysin luonnollinen, kun ottaa huomioon Turkin, Iso-Britannian ja Yhdysvaltain välisen liiton ja sopimukset. Siitä ei kuitenkaan pitäisi tehdä sitä johtopäätöstä, että Turkki on mennyt täydel-

lisesti liittolaisten puolelle. Päinvastoin Turkin pääministeri tähdensi maansa ehdotonta puolueettomuutta, jolla on sittäänättömiä etuja. Alati kasvavan turvallisuuden tunne ilmenee tuossa puheessa johtuen ensi sijassa äskettäin suoritetuista toimenpiteistä. Pääministeri korosti ylpeydellä Turkin armeijan voimaa, armeijan, josta on tullut tärkeä tasapainotekijä tuossa osassa Eurooppaa. Tuon tasapainon toteuttaminen on täydellisesti sopusoinnussa Turkin puolueettomuuspolitiikan johdonmukaisen jatkamisen kanssa."

Steinhardt.

18. Ankarasta Washingtoniin, 14.3.43.

Louis Stern pyytää, että seuraava sanoma toimitettaisiin Baorafille: Suostun seuraavan kirjallisen ilmoituksen antamiseen lehdistölle. "Kansainvälinen Tulitikkuyhtiö on tänään antanut seuraavan tiedonannon: Pitkähköjen neuvottelujen tuloksena, joita on käyty Turkin hallituksen ja yhtiön kesken, on tulitikkuyhtiö saanut 2.160.938 dollaria ja 94 senttiä suorituksena niistä Turkin hallituksen laskuista, jotka olivat jääneet maksamatta 1.7.1938 - 31.12.1942 välisenä aikana. Myyntiyhtiö haluaa lausua kiitoksensa ministeriölle ja suurlähettiläs Steinhardtille heidän uupumattomista ponnistuksistaan tuon suorituksen aikaansaamiseksi."

Steinhardt.

19. Berniistä Washingtoniin, 17.3.43.

Huomioitsijat arvelevat Saksan hallituksen viime aikaisten toimenpiteiden johtavan käytännössä kauppatoimien keskeytymiseen Saksan arvopaperipörsseissä. Yksityisten osakkaiden osakkeiden myyntiä, joka on vähentynyt minimimäärän johtuen asianomaisten voimakkaasta halusta mieluummin säilyttää osakemääränsä kuin ottaa käteistä, vareinkin kun on saangen

vaikeaa ostaa muita osakkeita niiden sijaan, on myös rajoittanut sen seikka että helmik. 13.p:n jälkeen ei voida suorittaa ostoja epävirallisiin tai vaihtoleviin hintoihin, vaan ainoastaan virallisesti vahvistettuihin kiinteishintoihin, joita voi korottaa vain vähän tai ei ollenkaan, minkävuoksi ne eivät houkuttele myyjiä. Toinen tärkeämpi toimenpide koskee osakkeita, jotka on myytävä hallitukselle vahvistettuihin hintoihin.... Siihen valtuutetut pankit jälleenmöivät aikaisemmin hallitukselle myytyjä osakkeita vahvistettuihin hintoihin kaikille tarjoajille jakojen perusteella, jotka suoritettiin ottamalla huomioon heidän tarjoustensa ja myytävinä olevien osakkeiden määrä. Helmikuusta lähtien ei pankkien enää tarvitse jakaa ko. osakkeita suhteellisesti eri tarjousten tekijäin kesken, vaan ne saavat myydä niitä rajattomia määriä määrätyille tarjoajille, jotka katsotaan sopiviksi. Tuo merkitsee, että useimpien tarjouksentekijäin on käytännöllisesti katsoen mahdotonta ostaa osakkeita. Huomioitsijat ovat sitä mieltä, että pankit saavat lyhyessä ajassa loppuun myydyiksi nuo osakkeet, jotka on myytävä hallitukselle. Sen vuoksi on mahdollista, että liiketoiminta hallitukselle myytävien osakkeiden kohdalta joutuu myös pian täydellisesti pysähdyksiin.

Harrison.

20. Lissabonista Madridiin, 20.3.43.

Seuraava sähke saatu ministeriöltä. Taloudellisen Sodan Toimikunnalta. Toistakaa ao. konsulaatin virkamiehelle. Haluamme saada tietoja laivoista ja mahdollisesta lastitilasta, jota kenties on käytettävissä Espanjasta ja Portugalista Argentiinaan menevissä laivoissa. Haluamme tietää, montako lähtee Argentiinaan painolastissa, montako on osittain täyttä ja montako on täyteen lastattua. Koska eräät espanjalaiset alukset ottavat Lissabonista Argentiinaan menevää lastia matkallaan länteen, ehdotetaan,

SALAINEN

Ilmoitus No 320 X.

Bernistä Washingtoniin, 15.1.43. No 377.

1. Mayerilta Sotatietotoimistolle.

Corporation de la Paysannerie Française, jonka Vichy perusti 2 vuotta sitten saksalaisten määräyksestä, on koettanut keskittää maataviljelevän Ranskan pumppaamaan kaikki mahdolliset ruokavarat Saksaan.

Office National Interprofessionel des Céréales'in johtaja on ilmoittanut, että vv. 1942-43 olisi entisellä miehittämättömällä alueella odotettavissa 3 milj. sentnerin vehnävajaus, joka johtuu tuontien pysähtymisestä Pohjois-Afrikasta, riittämättömästä tuotannosta alueella ja "vaikeuksista", joita esiintyy saanneissa miehitetyltä alueelta. Hän antoi ymmärtää, että Ranskan täydellisestä miehityksestä olisi seurauksena laajemmat pakko-otot huolimatta saksalaisten suostumuksesta olla pakkoluovuttamatta nk. "operoiville joukoilleen" tavaroita entiseltä miehittämättömältä alueelta. Talonpoikia vaaditaan olemaan luopumatta varastoistaan, jolleivät ole varmat siitä, että lopullinen määräpaikka on Saksassa. Heille kerrotaan myös, että Pétainin suosiessa Ranskassa "takaisin maalle"-politiikkaa, antoi Lavalin tietotoimisto lehdistölle määräyksen olla julkaisematta uutisia, jotka voisivat panna työttömät etsimään maatöitä, koska heitä tarvitaan Saksan työvoimanpuutteen vähentämiseen.

Harrison.

2. Bernistä Washingtoniin, 23.1.43. No 521.

Sotilasasiamieheltä Sotaministeriölle.

912. Bozenissa 1916 syntyneeltä saksalaiselta sotilaskarkurilta. Karkuri oli ryhtynyt palvelukseen Otr(e)vnossa olevassa "3Rheingold"-divisioonas-

3.

sa, joka saapui Jurskin lohkolle huhtik. 7. pnä 1942 58 päivän marssin jälkeen. Divisioona (luultavasti 387.), joka on kokonaan hevosvetoinen, käsittää kuuden tykistörykmentin, rynnäkköpioneeriyksikköitä, JR:t 541, 542, 543 ja 5 eläinlääkintäkomppaniaa. Se toimi heinäkuun puolivälissä Voronezin pohjoispuolella, missä sitä tuki 9. Panc.D. Divisioonassa oli 15 matalaa, tornitonta tankkia (Sturmgeschütz), jotka oli varustettu 7,5 cm pitkäputkisilla pst.tykeillä tai lyhyillä 8,8 cm tykeillä, joita käytetään joukkoja vastaan.

Lokakuun puolivälissä jaettiin uudet kaasunaamarit sekä suojakaavut ypperiittiä vastaan ja 3 pötkyä lääkettä miestä kohti kaasunpalamia varten. Rokotuksesta huolimatta on keltatauti yleistä. Kuhunkin pataljoonaan on jaettu yksi lääkäri.

Joukoille oli toimitettu hyvät talvivarusteet: huopasaappaat ja sisustuksella varustetut, toiselta puolen harmaat, toiselta valkoiset suojatakit naamioksi lumessa.

2 vuotta divisioonaa komentanut kenraaliluutnantti (Le)har vapautettiin tehtävistään jouluk. 3. pnä ja siirrettiin etelään tuntemattomaan määräpaikkaan. Karkurin komppania menetti 205 miehestä 191, divisioonan tappiot poikkeuksellisen raskaat heinäkuun 10. ja 18. pn välillä. Karkurille myönnettiin Bjelostokista ja takaisin 25 päivän loma, jona aikana hän matkusti 13 päivää Varsovan kautta Voroneshista Innsbruckiin. Viimemainitussa kaupungissa hän havaitsi lukuisia joukko-osastoltaan tuntemattomia sotilaita Ranskasta (entisistä siirtomaajoukoista?).

Harrison.

3. Bernistä Washingtoniin, 28.1.43. No 656.

Sotamateriaalin kuljetukset Italiaan (Brennerin kautta) 15-31.12.

Hyökkäysvaunujen luku edelleen hyvin suuri. Suuria kuljetuksia raskaita panssarilevyjä Bresciaan hyökkäysvaunutehtaihin ja Gestrin laivaveistämöille. Jalkaväen aseita kuljetettiin ensi kertaa.

(Kuljetukset esitetty seuraavassa järjestyksessä: 1) tonnimäärä 2) materiaalin laatu 3) alkuperä 4) määräpaikka). 1260 ton. tankkeja Halle Leipzig München, Bologna; 602 ton. tankinosia ja varaosia Stuttgart Magdeburg, Milano Bologna; 1327 ton. raskasta tykistöä Praha Pilsen Köln, Milano Piacenza; 1019 ton. laivastomoottoreita ja varaosia Flensberg Darmstadt Kiel, Ancona .... Triest; 6295 ton. panssarilevyjä Saarbrücken Differingen Stahlheim, Brescia Sestri Ponente; 346 jv. ampumatarvikkeita Pilsen München, Livorno Milano Meggion kautta; 145 ton. moottoreita ja osia JU 88:lle München, Rogoredo (Rovereto?); moottoreita ja osia JU 52:lle München, Palermo Catania; 118 ton. moottoreita ja osia Messerschmidt 109:lle Stuttgart, Bologna; 61 ton. moottoreita ja osia Fockewulf 190:lle Ulm, Torino Sestos ... Giovanni; 405 ton. jv. aseita Augsburg München Ulm, Spezzia Livorno.

Saksalaisen bensiinin ja puuhiilen kuljetukset Italiaan (raportti päivätty tammik. 12. pnä 1943). Suurin osa saksalaista bensiiniä kuljetettu Brennerin kautta, ja tyhjiä säiliövaunuja havaittu erityisesti kuljetettavan Sveitsin kautta Italiasta Strassburgiin.

Niinpä jouluk. 2-28. pn välisenä aikana kulki Chiasson kautta Strassburgiin 418 tyhjää säiliövaunua ja tammikuussa (12. päivään s asakka) yksi 34 vaunua käsittävä kuljetus tammik. 2. pnä.

Saksan ja Italian välinen liikenne Sveitsin kautta.

Saksasta Italiaan:

Singenin - Schaffhausenin kautta (8-14.1.1943) 26 hiilijunaa ja 4 sinetöityä tavarajunaa.

Singenin - Etzwilenin kautta (8-14.1.1943) yksi sinetöity tavarajuna.

Baselin kautta (2-18.1.1943) 224 hiilijunaa.

Italiasta Saksaan: Singenin-Schaffhausenin kautta (8-14.1.1943) 68 vaunua tavaroita (kasviksia, hedelmiä ym.), 12 junaa tyhjiä hiilivaunuja.

Singenin- Etzwilenin kautta (8-14.1.1943) 6 vaunua erikoiskoneita ravintosäilykkeiden valmistukseen, määräpaikka Ukraina.

Baselin kautta (2-18.1.1943) 43 paluumatkalla olevaa tyhjää tavarajunaa; 495 vaunua malmia ja rikkiä; 310 vaunua hedelmiä ja kasviksia; 2 tyhjää säiliövaunua Strassburgiin; 32 vaunua korkkia.

Tavaraliikenne Sveitsin ja Saksan välillä.

Saksasta Sveitsiin Baselin kautta (2-18.1.1943) 21 junaa hiiltä.

Sveitsistä Saksaan Baselin kautta (2-18.1.1943) 14 vaunua hedelmiä; 6 vaunua alumiinia Bramowiin ja Dessauhun; 3 vaunua sytyttimiä Oberdachstettenilin; 3 vaunua automaattiaseita Zürichistä-Örlikonista Trelleborgiin; 2 vaunua koneita Lüneburgiin.

Sveitsin Italiaan toimittama Chiasson kautta kulkenut sotamateriaali:

13.12. 2 vaunua 20 mm pst.tykkejä (Solothurnista Roomaan); 22.12. 2 vaunua 20 mm pst. tykkejä; 1.1. 1 vaunu 20 mm pst.tykkejä; 3.1. 1 vaunua potassiumperkloraattia (80 tynnyriä, 10.764 kg) Societa Generale Esplosivi e Munizioni'lle, Villefranca, Bagnone (Villefranca Lunigianassa); 1 samansuuruinen vaunulasti samalle vastaanottajalle Orbetelloon.

Olemme pidättäneet ensiluokkaisesta lähteestä saadut Saurer-tehdaista, Wiener Neustadt, koskevat tiedot. Sähköttämmekö me?

Harrison.

4. Bernistä Washingtoniin 3.2.43. No 802.

Frankilta: Saksan rautatieviranomaiselta saatujen tietojen mukaan Saksassa on yli 1.400.000 rautatievaunua kaikki tyypit ja kaikenlaisessa kunnossa

olevat mukaanluettuina. Uuden sotatyyppisen veturin iän lasketaan olevan vain 1-2 vuotta. Saksassa olevien veturien lukumäärän, joka voidaan yli-arvioida, väitetään olevan yli 25.000. (Frankilta saadut tiedot loppuvat tähän).

Saksassa nyt valmistettavat veturityypit:Tyyppi 50 on nyt poistettu. Tyyppi 52 on nykyisin ainoa tyyppi, jota valmistetaan kaikissa tehtaissa lukuunottamatta Kruppia ja sellaisia, jotka valmistavat sähkö-, tehdas-tai vaihdevetureita. Kahta tyyppiä raskaassa palveluksessa käytettäviä sähkövetureita tuotetaan sarjavalmisteina Baijerin, Itävallan ja Berliinin piirin sähkölinjoilla käytettäväksi. Tatra-tyyppi, joka on raskas vuoristoveturi, on korvattu suureksi osaksi sähkövoimalla Baijerissa ja Itävallassa, mutta sitä tarvitaan itäisiä vuoristoseutuja varten .. valmistus keskitetään todennäköisesti Budapestiin ja Krakovaan. Joko Dieselmoottoreilla tai puukaasuttimilla varustettuja moottorivetureita valmistetaan Saksassa ja protektoraatissa. Puukaasutinta käyttävät, yhdistetyt veturi-matkustajavaunut, joita valmistetaan protektoraattirautateille, ovat kaksiakselisia, n. 12 m pitkiä ja 3 m leveitä, voivat saavuttaa 65 km tuntinopeuden, ja niihin mahtuu 50 matkustajaa.

Harrison.

5. Bernistä Washingtoniin, 24.3.43. No 1900.

Pätevä budapestiläinen lähde ilmoittaa maalisk. 16.pnä.

Huomattavimmat tosiasiat kahden viime kuukauden ajalta ovat:

1. Unkarilaiset kärsineet suuria tappioita itärintamalla. Varsin luotettavien tietojen mukaan kaikkiaan 80.000-150.000 unkarilaista joko kaatunut, kadoksissa tai haavoittunut.

2. Unkarin hallitus näyttää tehneen lujan päätöksen kieltäytyä määräämästä teistä täydennysjoukkoja Venäjän rintamalle. Hipä hallitus näytä olevan ensä

halukas korvaamaan vakinaisiakaan ... kysymys, jonka Berliini ... ratkaisut periaatteessa aikoja sitten hyväkseen. Rintamalla tällä haavaa hyvin vähän unkarilaisia sotilaita. Vielä idässä olevat (n.80.000-100.000) on sijoitettu miehitysvarusväeksi linjojen taakse. Unkarin hallitus oli toivonut jonkin aikaa sitten saavansa ne kotiin, mutta kaikkien kuljetusvälineiden oleminen Saksan valvonnassa on tehnyt toivon turhaksi. Tästä lähtien täytyy Valtakunnan ruokkia ja varustaa nämä miehet.

Liberaalinen ja legitimistinen oppositio on käynyt yhä rohkeammaksi ja hyötyy yhä enemmän ja enemmän kaukonäköisyydestään. Kaikki hallituksessa pidetyt puheet käsittelevät puhtaasti Unkarin etujen puolustusta <u>omalla</u> alueella. Yhä useammat ihmiset pitävät Venäjälle lähetettyjä joukkoja välttämättömänä uhrina Hitlerille maan säästämiseksi suuremmilta onnettomuuksilta.

Seemilläisiä vastaan tähdättyjä, melko lempeitä lakeja pannaan täytäntöön vähemmän voimakkaasti kuin ennen.

Viime aikojen ainoa huomionarvoinen välikohtaus aiheutti n. 100-120 unkarilaisen lentäjän siirtämisestä Venäjältä Marseilleen saksalaisten johtamaan kouluun, jossa käytetään uudenaikaisia koneita, joita Saksan piti luovuttaa Unkarille. Kahden unkarilaisen edustajan liian tarmokkaihin välikysymyksiin parlamentin valiokunnassa vastasi sotaministeri luultavasti, että lentäjät menevät Marseilleen vain toistaiseksi ja että armeijan lentokonepula on niin suuri, ettei se voisi kieltäytyä hyväksymästä luovutusta Marseillessa.

Itävallasta ilmoitetaan siellä kyllästyttävän teloituksiin. Wienissä osoittavat ihmiset yhä avoimemmin olevansa Hitleriä ja Valtakunnan saksalaisia vastaan. Itävaltalaiset ovat nyt vakuutetut Saksan tappiosta ja lähestyvästä vapautuksesta.

Harrison.

SALAINEN

Ilmoitus No 321 X.

1. Bernistä Washingtoniin, 5.3.43. No 1527.

Victorille Burnsiltä.

Seuraavat tiedot Mussolinin ja Ribbentropin Rooman-kohtauksesta saatu lähteestä, joka on osoittautunut aikaisemmin luotettavaksi. Mussolini pyysi kohtausta ja sanoi, ettei Italia voisi jatkaa loputtomiin, ja pyysi vapaita käsiä saada koetella rauhanmahdollisuuksia. Ribbentrop esitti kantansaan, että Saksa voisi pitää Euroopan epämääräiseen tulevaisuuteen, mutta tunnusti, että ratkaisevan voiton mahdollisuudet on menetetty. Hän oli Mussolinin kanssa yhtä mieltä siinä, että jälkimmäisen tulisi koettaa päästä kosketukseen anglosaksien kanssa, ja että nämä yritykset olisi lähimmässä tulevaisuudessa jätettävä Mussolinin käsiin. Mussolini ja Ribbentrop pohtivat rauhanoffensiivin perustaa ja sopivat siitä, että heidän pitäisi koettaa selittää se "väärinkäsitys", että he hänaisivat vallita muita Euroopan kansoja, ja heidän pitäisi tähdentää, että natsifascististen kansallisuusperiaatteiden mukaisesti pitäisi kaikille Euroopan kansoille taata täydellinen vapaus. Jos anglosaksit saataisiin vakuutetuiksi todellisesta bolshevismivaarasta, olisi heidän kanssaan yksimielisyyteen pääseminen mahdollinen.

Harrison.

2. Bernistä Washingtoniin, 26.3.43. No 1926.

Victorille Burnsiltä.

Seuraavat tiedot 472:ltä, mutta esitän ne varovaisesti Teidän omista lähteistänne tarkistettavaksi. Salainen konferenssi pidettiin Mussolinin johdolla

5. Roomassa maalisk. 6.pnä. Läsnä oli mm. Umberto. Määrättiin nelimiehinen valiokunta neuvottelemaan Nürnbergiin Saksan ja Italian väliseen neuvotteluun. Senjälkeen ehdotettiin, että saksalais-italialainen sekakomitea lähtisi Hitlerin ohjeet saatuaan Japaniin ruhtinas Konoyen puheille tarkoituksella koettaa päästä keskusteluihin Venäjän kanssa Japanin välityksellä.

Harrison.

3. Bernistä Washingtoniin, 27.3.43. No 1968.

Sähkeessänne 608 ehdotetun sveitsiläisen lentolinjan perustamista pohdittu sanomassani 239 mainitun viranomaisen kanssa. Teknillisistä probleemeistä hän uskoi voitavan selviytyä, mutta poliittiset näkökohdat ovat vaikeutena. Hän sanoi kuitenkin aikovansa antaa äskettäin Roomaan nimitetyn edustajan tehtäväksi suorittaa erinäisiä tiedusteluja, vaikkei hän uskonutkaan tilanteen olevan toistaiseksi "kypsän".

Koska sveitsiläisten täytyy nyt saada Italian suostumus Italian alueen ylittämiseen, ei pidetä todennäköisenä, että lupa olisi saatavissa niin kauan, kuin Saksan veto-oikeus on olemassa eivätkä italialaiset ole saaneet takaisin päätösvapauttaan.

Harrison.

4. Bernistä Washingtoniin, 16.1.43 No 371.

Victorille Burnsiltä.

Kts. Interphotoa koskevaa tiedusteluanne 25.12. ja vastaustani siihen. Heidän New Yorkin-toimistonsa lähettää Ungerille Zürichiin erittäin varomattomia sähkeitä, joissa mainitaan myös täkäläisten virkailijoidemme nimiä. Sellaiset sähkeet pitäisi pysäyttää joko Interphotolle tehdyillä esityksillä tai sensorimme toimesta, koska ne eivät vaaranna vain Ungeria, vaan voivat kompromettoida omatkin virkailijamme. Unger voi osoittautua hyödylliseksi mutta saattaa olla kaksinkertainen agentti, joten häntä on käsiteltävä äärimmäisen varovaisesti.

Harrison.

5. Washingtonista Berliin, 12.2.43. No 362.

Teitä pyydettiin esittämään ja toistamaan Lontooseen täydellinen raportti kaikista tiedoista, jotka on saatu Ministeriön Teidän suosituksestanne valtuuttaman Tuchin ja Eschtruthin kohtauksen tuloksena, sekä esittämään oma arvionne saatujen tietojen arvosta.

Hull.

6. Bernistä Washingtoniin, 12.2.43. No 386.

(Alku puuttuu)

Koska he kuitenkin edustavat parempia täkäläisiä natsivastaisia aineksia, näyttää maksavan vaivan ylläpitää heihin salaista kosketusta siltä varalta, että he osoittautuisivat myöhemmin hyödyllisiksi.

Luotettava, mutta erittäin luottamuksellinen lähde ilmoittaa Saksan konsulin antaneen Wirthin umpeenkuluneen passin sijalle uuden voimassaolevan, mikä, jos totta, on uusi todistus siitä, että s_aksalaiset haluavat säilyttää kosketuksen tiettyihin huomattaviin pakolaisiin, joilla voisi olla suhteita yhtyneihin kansakuntiin kuuluviin henkilöihin.

Koetan huomiota herättämättä ottaa selvän edellisen paikkansapitävyydesta ja Wirthin suhtautumisesta siihen ja uskon, että kaikkia tämänluonteisia kosketuksia olisi käsiteltävä erittäin varovaisesti ja, missä vain mahdollista, välittäjien kautta, jotta vältyttäisiin natsien levittämiltä huhuilta.

Yhdyn yllädesitettyihin Dulles'in huomautuksiin; olen aikaisemmin ilmoittanut varemmista kosketuksista näihin herroihin.

Lisäksi on aika ajoin ollut kosketus H.G.Ritzleriin, .. sihteeriin, joka on läheisissä suhteissa Wirthiin ja Brauniin. ...

Wirth on esittänyt memorandumins a. Ainoat nimet, jotka hän mainitsi mahdollisina liittolaisina, olivat Brüning ja Treviranus. Hän huomautti, että Departementin käännytymisellä heidän puoleensa saattaisi olla hyvät tulokset.

Suhteita Wirthiin ja Brauniin on hoidettu mahdollisimman varovaisesti, jotta saataisiin heiltä tai heitä koskevia tietoja, joista voisi olla meille hyötyä. He ... mutta heidän mielipiteensä ovat yleensä natsioppien vastaisia, joten heidän antamastaan avusta voisi olla etua sodanjälkeisessä jälleenrakennustyössä. Todistusta kaipaan, onko kummallakaan kansainvälistä perspektiiviä, joka pystyy näkemään ...yli.

Harrison.

7. Washingtonista Madridiin, 17.3.43. No 605.

Ilmoittakaa edelleen Departementille, kun miehistöluetteloissa on sellaisten merimiesten nimiä, jotka ovat taloudellisen sodankäynnin ministeriön luettelossa ei halutuista merimiehistä, mutta älkää ryhtykö mihinkään toimenpiteihin ilman Departementin määräystä.

Hull.

8. Washingtonista Madridiin, 30.3.43. No 719.

Sotaministeriö asettaa toisen upseerin everstiluutnantti Raymond Ebellan (Raymon de Bella?) tilalle apulaissotilasasiamieheksi Madridiin. Ohjeet seurasvat.

Hull.

4.4.1943.

SALAINEN

Ilmoitus No 322 B.

1. Washingtonista Kuibyshéviin, 15.2.43. No 92.

Japanin ulkoministeriön selityksiä.

Tammikuun 29.p. ulkoministeri esitti parlamentille Japanin-Neuvostoliiton suhteita seuraavasti:

"Japanin Venäjän-politiikassa ei tule tapahtumaan muutosta huhtikuussa 1941 solmitun japanilais-venäläisen sopimuksen mukaisesti, luonnollisesti kuitenkin ehdolla, että Neuvostoliiton asenne pysyy samana."

Tähän puheeseen viitaten hän esitti seuraavat huomautukset budjettikomitealle helmik. 5.p.:"Japanin ja Neuvostoliiton välisiin suhteisiin nähden ilmoitin, että mikäli Neuvostoliitto noudattaa puolueettomuussopimusta, myös Japani kunnioittaa sitä. Voin havaita, että myös Neuvostoliiton aikomuksena on kunnioittaa sopimusta."

Helmikuun 8.p. ulkoministeri esitti budjettikomitealle kalastussopimusneuvotteluista seuraavaa:"Kalastussopimuksesta neuvotellaan par'aikaa. Neuvottelujen sisältöä ei voida ilmaista. Modus vivendi- neuvottelut ovat erillään kysymyksestä voidaanko pääneuvotteluja suorittaa. Koska pääsopimusta ei vielä ole solmittu, modus vivendi- ja pääneuvotteluja jatketaan yhdessä. Pohjois-Karafuton (Sahalinin) petroolikysymys on sisällytetty nyt käytäviin neuvotteluihin".

Hull.

2. Ankarasta Kuibyshéviin, 20.2.43.

1 laatikko, joka sisälsi 1.000 pikkupulloa tetanus-antitoksiinia ja 8. tus. pulloa kurkkumätäseerumia, sekä 1 laatikko kirurgisia välineitä, jotka on

tarkoitettu Neuvostoliiton armeijalle, ovat saapuneet lähetystöömme diplomaattipostilaukissa Amerikan Punaisen Ristin Syyrian-Libanonin osastolta, joka pyytää, että ne toimitettaisiin Neuvostoliiton Ankaran suurlähettiläälle. Onko Teillä mitään tätä vastaan vai pidättekö parempana, että tavarat lähetetään Teille postisäkissä Kairon kautta.

Steinhardt.

3. Kuibyshevista Washingtoniin, 23.2.43. No 195.

Helmik. 22.p. Pravda julkaisee seuraavan TASSin peruutuksen:

"Muutamia päiviä sitten englantilainen sanomalehti Sunday Despatch ja sen jälkeen saksalaiset ja italialaiset radioasemat levittivät tietoa Neuvostoliiton sotilasvaltuuskunnan lähdöstä SSSR:sta ja sen saapumisesta Yhdysvaltoihin tai, toisten ilmoitusten mukaan, Etelä-Amerikkaan. Muutamat ilmoitukset mainitsevat, että marsalkka Timoshenko johtaa valtuuskuntaa. TASS on valtuutettu ilmoittamaan, että nämä tiedot ovat perättömiä ja täysin keksittyjä. Mitään Neuvostoliiton sotilasvaltuuskuntaa enempää marsalkka Timoshenkon johdolla kuin ilman häntä ei ole lähetetty tai lähetetä Yhdysvaltoihin tai Etelä-Amerikkaan.

Standley.

4. Kuibyshevista Washingtoniin, 23.2.43. No 197.

Helmik. 22.päivän Pravdassa on Stalinille osoitettu, Dimitrovin, Kominternin Toimeenpanevan Komitean puolesta, allekirjoittama kirje, johon sisältyy m.m. seuraava lause:"Tunnustaen velkamme punaiselle armeijalle, joka tuo vapautuksen Euroopan kansoille, me lupaamme tehdä kaiken voitavamme menestyksellisesti edistääksemme kaikkien kansojen ryhtymistä Hitlerin vastaiseen sotaan saksalaisen fascismin selustassa.

Standley.

5. Washingtonista Kuibyshéviin, 23.2.43. No 118.

Dickerson tai Doomanin tilalle on kokeeksi valittu henkilö, ja Teille ilmoitetaan asiasta heti, kun hänen lähtöpäivänsä voidaan täsmällisesti ilmoittaa. Toivomme, että lähtö tapahtuu ennen 1.4.43. Ilmoittakaa heti Calderin sairaudesta, kun olette saanut tiedon yksityiskohdista, jotta voisimme tietää, onko Dickersonin tilalle saatava toinen mies.

Hull.

6. Kuibyshevista Washingtoniin, 26.2.43. No 218.

Teheran on ilmoittanut meille, että Calder on nyt terveht ynyt, ja että hän lähtee Teheranista ensimmäisellä mahdollisella koneella. Lentosäästä riippuen hänen pitäisi saapua tänne ensi viikolla.

Standley.

7. Kuibyshevista Washingtoniin, 24.2.43. No 202.

Vastaukseksi Suurlähetystön kirjalliseen tiedusteluun Ulkoasiain Kansankomissariaatti ilmoittaa nootissaan 20.2.43:

Neuvostoliiton maatalousviranomaisten mielestä kevätkylvöt Ukrainan Sosialistisen Neuvostotasavallan tilapäisesti miehitetyllä alueella eivät v. 1941 olleet enempää kuin 11,4% viljelyskelpoisesta pinta-alasta.

On myös huomautettava, että v. 1941 kolhoosit suorittivat kevätkylvöt Voroshilovgradin, Stalinon, osassa Harkovin, Dnjepropetrovskin ja Saporozhen oblasteissa ennen näiden oblastien miehitystä. Maanviljelysdepartementin mainitsema v. 1941 kevätkylvösuhde 22 % viljelyskelpoisen pinta-alan kokonaismäärästä on siten liian korkea.

Neuvostoliiton maatalousviranomaiset ovat määritelleet v. 1942 kevätkylvöjen olleen korkeintaan 18 % viljelyskelpoisesta pinta-alasta, eikä 30 - 36 %, kuten Bernin lähetystö mainitsi.

V. 1940 Ukrainan kevätkylvöt olivat 34.7% viljelyskelpoisesta pinta-alasta eikä 38 %.

Standley.

8. Kuibyshevistä Washingtoniin, 25.2.43. No 214.

Päivän Volzhkaja Kommuna julkaisee otsikolla:"Saksalaisten fascistiroistojen valheet" Neuvostovenäjän tiedoitustoimiston ilmoituksen, kuten se radioitiin Saksan asemien kautta helmik. 23.p., puna-armeijan tappionumeroista sodan puhkeamisesta lähtien. Mainitaan 18.200.000 miehen kokonaisnumeroa, ja kommentoidessaan Neuvostoliiton tiedoitustoimisto huomauttaa, että mikään armeija, joka on kärsinyt tällaiset tappiot, ei olisi voinut vapauttaa fascisteista 14 oblastia, piirikuntaa ja autonomista tasavaltaa, eikä antaa viholliselle niin raskaita iskuja, kuin punainen armeija on tehnyt. Se päättyy mainintaan, että saksalaiset ovat tuhonneet ja karkoittaneet "sadoin ja jälleen sadointuhansin" Neuvostoliiton siviilivestöä, ja peittääkseen kaikki julmuuksiensa jäljet, ovat sisällyttäneet nämä punaisen armeijan tappionumeroihin.

Standley.

9. Kuibyshevista Washingtoniin, 2.3.43. No 233.

2.3.43 Volzhskaja Kommuna julkaisee Puolan hallituksen 25.2.43. Lontoossa laatiman julistuksen Neuvostoliiton ja Puolan välisistä suhteista, ja liittyy siihen TASSin tiedoitus, joka vastaa julistukseen. Tämä tiedoitus mainitsee, että julistus osoittaa, että Puolan hallitus ei halua tunnustaa Ukrainan ja Valkovenäjän kansojen historiallista oikeutta yhtyä kansallisiin valtioihinsa. Imperialistista politiikkaa noudattaen ja välittämättä näiden kansojen jälleenyhdistymisestä Puolan hallitus kannattaa Ukrainan ja Valkovenäjän alueen jakoa ja sen asukkaiden erillänolon jatkumista. Tiedoituksen mukaan Neuvostoliiton johtavat piirit ovat sitä mieltä, että

10. kieltämällä Ukrainan ja Valkovenäjän kansoilta oikeuden yhdistyä vapaaehtoisesti veljiinsä Puolan hallitus osoittaa imperialistisia taipumuksia, ja että sen viittauksilla Atlantin peruskirjaan ei ole mitään pohjaa.

Tiedoitus lisää, että Atlantin peruskirja ei anna kenellekään mitään oikeutta loukata ukrainalaisten ja valkovenäläisten kansallisia oikeuksia, vaan päinvastoin se perustuu kansojen kansallisten oikeuksien periaatteiden tunnustamiseen, ja koskee myös Ukrainan ja Valkovenäjän kansoja. Tiedoitus huomauttaa, että myös lordi Curzon, huolimatta hänen epäystävällisestä suhtautumisestaan Neuvostoliittoon, sanoi, että Puola ei voi vaatia ukra-

11. inalaista ja valkovenäläistä maaperää, mutta aina tähän saakka Puolan hallitsevat piirit eivät näytä tätä ymmärtäneen.

Puolan hallitsevien piirien väite, että Puola aina nykyisen sodan alkuun saakka ei suostunut minkäänlaiseen yhteistoimintaan Saksan kanssa Neuvostoliittoa vastaan, ei pidä yhtä tosiseikkojen kanssa, tiedoituksen mukaan, sillä koko maailmaa tuntee Puolan hallituksen ja sen ministeri Beckin

12. profascistisen lähentymispolitiikan Hitlerin Saksaan, jotka mahtmat henkilöt pyrkivät saattamaan Puolan Neuvostoliittoa vastaan.

Jos nykyisestä saadaan mitään opetuksia, opettaa se ainakin, että slaavilaisten kansojen on pysyttävä yhdessä. Puolan hallitus ei ole oppinut mitään, jos se tekee yrityksiä saadakseen ukrainalaista ja valkovenäläistä maaperää, ja siten kasvattaa vihamielisyyttä Puolan kansan ja Ukrainan ja Valkovenäjän kansojen välille.

13. Tiedoitus päättyy toteamukseen, että Puolan hallituksen julistus ei kuvasta Puolan kansan todellista mielipidettä. Sen vapaustaistelu liittyy purkamattomasti molemminpuolisen luottamuksen ja ystävyyden vahvistumiseen Puolan kansan ja Ukrainan ja Valkovenäjän kansojen samoinkuin muiden Neuvostoliiton kansojen välillä.

Toistettu Moskovaan. Dooman.

10. Ankarasta Kuibyshéviin, 26.2.43.

Kassatio-oikeus ryhtyi 24.2.43. Ankarassa käsittelemään von Papen-pommijutussa tehtyä vetoamista. Kuulustelun alkaessa valittajat anoivat julkista kuulustelua. Oikeus hylkäsi anomuksen sillä perusteella, että julkinen kuulustelu vetoamisoikeudessa on mahdollinen vain siinä tapauksessa, että valittajia edustaa asianajaja, ja koska ...

(loppu epäselvä)

Steinhardt.

11. Kuibyshevista Washingtoniin, 2.3.43. No 231.

Suurlähettiläs lähti eilen illalla junassa Moskovaan. Lähettäkää Moskovaan kaikki erikois- ja muut sähkeet, jotka vaativat hänen henkilökohtaista käsittelyään.

Doonan.

12. Kairosta Washingtoniin, 1.2.43. No 226.

"Ilmoitan olosuhteellisen eilisestä keskustelustamme Lontoon sotakabinetille ja - Amerikan lähettiläänä välittämänä - Yhdysvaltain presidentille ja koska haluan tehdä sen sanoin, jotka tarkalleen kuvastavat Teidän esittämiänne huomioita, haluan Teidän tuntevan termit, joita siten käytän tiedoituksessani.

Ettehän liene vakavissanne kiistääsänne otaksumani, että tilanne on viime kuukausina jyrkästi muuttanut perusteet, joiden nojalla Godefroy-Cunningham sopimus ja sen jälkeen Godefroy-Harwood sopimus allekirjoitettiin.

13. Väitätte, että Te edelleen olette uskollisuudenvelassa Vichylle Ranskan laillisena hallituksena, vaikka toteatte, että tätä hallitusta- nykyisissä olosuhteissa- vihollinen kontrolloi. Vaikka tunnustatte Vichyn hallituksen auktoriteetin Te myönnätte, että Teidän on järkevästi harkittava mitä Vichyn määräyksiä Te voitte noudattaa ja mitä jättää noudattamatta uskoen,

että muutamat niistä ovat Vichyn hallituksen väärentämättömiä ohjeita, kun taas muutamat ovat selvästi vihollisen sanelemia. Ette tee mitään huomautuksia sen väitteen suhteen, että on erinomaisen epätodennäköistä, että Vichyn sallittaisiin antaa mitään määräyksiä, jotka eivät ole vihollisen toiveitten mukaisia.

Te ette halua (mikäli olette asiaa harkinnutkaan) liittyä niihin voimiin, jotka tunnustavat kenraali Giraud'n Pohjois-Afrikassa, koska kenraali Giraud'n hallinto ei ole Ranskan hallitus. Te ette lausu mitään huomautusta sen suhteen, että Teidän yhä pitäessänne, määrätyin varauksin, Vichyn hallitusta Ranskan hallituksena, on selvästi mahdotonta millekään muulle (kuten Giraud'n hallinnolle) kehittyä Ranskan hallitukseksi, jonka Te loogillisesti voisitte tunnustaa Vichyn hallituksen vastakohdaksi. Samalla kertaa sanotte, että Teille saattaisi olla mahdollista liittyä kenraali Giraud'n voimiin, kun yhdistyneet kansat ovat vallanneet Tunisian. Sanotte, että Teidän on mahdotonta rikkoa valaanne marsalkalle liittymällä yhdistyneisiin kansoihin, vaikkakin Te tunnustatte, että monet muut Ranskan vanhemmista meriupseereista Länsi-Afrikassa ovat siten tehneet, ettekä Te esitä mitään valitusta heidän menettelynsä johdosta. Te myönnätte, että Ranskan Länsi-Afrikan viranomaiset ovat vapaita ja riippumattomia ja olivat oikeutetut päättämään taistelun jatkamisesta ..."

(Loppu puuttuu)

Kirk.

13. Kairosta Washingtoniin, 2.2.43. No 242.

"Casablancassa perustettiin taistelevien ranskalaisten liitto, ja liittoutuneilta olen saanut välttämättömät vakuudet meidän sotilaallisten, taloudellisten, rahallisten ja moraalisten etujemme suhteen. 500.000 ranskalaista, joiden luona äsken kävin Tunisian rintamalla, ihmettelevät, milloin heidän Aleksandriassa olevat toverinsa laivastossa tulevat liittymään heihin tais-

telussa la Patrie'n pelastamiseksi, kuten Madagaskarin sotilaat ja merimiehet, joita juuri kuljetetaan Lontoosta Algeriin, ovat äskettäin tehneet. Ohjelma Ranskan kaikkien sotalaivojen modernisoimiseksi, kuten sen armeijalle Afrikassa on tehty, on toteutumassa. On välttämätöntä, että Teidän komennossanne olevat laivastoyksiköt liitetään, jotta Ranskan lippu tulisi olemaan täysivoimaisena mukana taistelussa, jonka voitokkaasta päättymisestä ei enää ole mitään epäilystä.

Koska pyytämänne määräaika, jonka kuluessa Te ilmoitatte ratkaisustanne, on juuri päättymässä, pyydän Teitä ilmoittamaan päätöksestänne kiireellisesti."

Kirk.